

SISUKORD

Strateegiline dialoog: Mahepõllumajandus kui jätkusuutliku põllumajanduse liider ▶ 2

Mahepõllumajandus vajab pikaajalist strateegilist visiooni ▶ 3

Mahepõllumajandus Euroopa tuleviku keskses: 2024. aasta Euroopa Mahepõllumajanduse Kongress Budapestis ▶ 4

Parima mahetootja 2024 konkurss ▶ 6

Mahetoidu turust Euroopas ▶ 12

Eesti mahetoidu eksport 2023. a ▶ 13

Mahetoodete import Euroopa Liitu vähenes 2023. aastal ▶ 13

Kolm uut mahepõllumajandusprojekti ▶ 14

Horisont Euroopa maheprojekte ▶ 15

Kirjandus ja üritused ▶ 16

Strateegiline dialoog: Mahepõllumajandus kui jätkusuutliku põllumajanduse liider

Euroopa Komisjoni president Ursula von der Leyen algatas 2023. a septembris „Strateegilise dialoogi ELi põllumajanduse tuleviku üle“. See tõi kokku huvirühmad kogu tarneahelast – põllumajandus- ja toidusektori esindajad, keskkonnaorganisatsioonid, kaubandusorganisatsioonid, ülikoolide ja finantsasutuste esindajad jt. 2024. aasta jaanuarist juulini toimunud kohtumistel arutati elavalt ELi põllumajanduse tuleviku üle ning töötati välja olulised soovitusel. Mahesektorit esindas strateegilises dialoogis IFOAM Organics Europe'i president Jan Plagge.

Septembri alguses valminud lõpparuanne pealkirjaga „Põllumajanduse ja toidu ühised väljavaated Euroopas“ annab põhjaliku hinnangu valdkonna ees seisvatele väljakutsetele ja võimalustele ning pakub nendele vastamiseks välja rea soovitusi. Aruannet tutvustades ütles von der Leyen: „Me kõik tahame, et kogu meie mandril oleks edukas toidu- ja põllumajandussektor, mis väärtustab meie põllumajandustootjaid, kodanikke ja väärtuslikku looduspärandit. Käesolev aruanne annab meile väga tugeva aluse Euroopa toidu- ja põllumajandussektori uue visiooni väljatöötamiseks.“

IFOAM Organics Europe tervitab aruannet

Strateegilise dialoogi lõpparuanne pakub välja raamistiku ELi keskkonnaeesmärkide saavutamiseks põllumajanduse ja toidutööstuse valdkonnas. See aruanne toob esile mahepõllumajanduse olulise rolli, mis aitab kaasa nii põllumeeste heaolule kui ka keskkonnakaitsele.

Viimase kümnendi jooksul on Euroopa Liit asunud otsustavalt reformima oma põllumajanduspoliitikat, püüdes leida tasakaalu keskkonna jätkusuutlikkuse ja põllumajandustootjate majandusliku elujõulisuse vahel. Selleks algatatud strateegiline dialoog tõstab esile vajaduse liikuda edasi jätkusuutlike põllumajandussüsteemide suunas ning pakub selleks mitmeid konkreetseid lahendusi.

Dialoogi olulisus ja tulemused

IFOAM Organics Europe president Jan Plagge, kes osales strateegilises dialoogis, rõhutas, et arutelud ei olnud lihtsad, kuid need aitasid ületada põllumajanduse praeguse polariseerumise. Plagge sõnul oli dialoogi peamine edu konsensus saavutamine selles, et ELi põllumajandus peab olema kooskõlas meie planeedi võimalus-

Allikad:

IFOAM Organics Europe, www.organicseurope.bio/news/strategic-dialogue-organic-is-a-leading-choice-for-transitioning-to-sustainable-agri-food-systems/,

organicseurope.bio/news/shaping-agrifoods-future-future-cap-should-empower-farmers-and-ensure-agroecological-transition/

EL tuleviku põllumajanduse strateegilise dialoogi aruande täisversioon:

agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/main-initiatives-strategic-dialogue-future-eu-agriculture_en

Strategic Dialogue
on the Future of
EU Agriculture

A shared project for Farming and Food Policy

tega ja samas tagama põllumeestele õiglase sisetuleku. "Jätkusuutlikule põllumajandusele üleminek on vajalik ning selle eest tuleb põllumehi premeerida," märkis Plagge.

Üks võtmevaldkondi, kus on oodata suuri muudatusi, on ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) reformimine. ÜPP peab tulevikus pakuma suuremaid rahalisi stiimuleid neile, kes panustavad keskkonnateenuste pakkumisse, sh mahetootjatele, kes juba täidavad märkimisväärset osa keskkonnaeesmärkidest.

Mahepõllumajanduse roll tuleviku põllumajanduses

Mahepõllumajandus on ainus ELi poolt reguleeritud jätkusuutlik tootmissüsteem, mis pakub juba täna lahendusi nii keskkonna- kui ka kliimakaitseks. Mahepõllumajandust käsitletakse ka kõrgeima tasemena loomade heaolu määramisel, andes tarbijatele kindluse, et nende valikud toetavad paremaid loomade pidamise tavasid. Mahetootmise suurendamine ja selle atraktiivsuse tõstmine aitab kaasa jätkusuutlikule toidutööstusele, muutes rohelised valikud lihtsamaks ja kättesaadavamaks.

Soovitused ja tuleviku suunad

Strateegilises dialoogis tõstatati mitmeid ettepanekuid, kuidas mahetootmist tugevdada ja laiendada. Nende hulgas nt:

- mahetootmise toetamise suurendamine ÜPP raames, pakkudes piisavat rahastust nii mahetootmiseks üleminekul kui ka selle säilitamiseks;
- pakkumise ja nõudluse tasakaalustatud arendamine, näiteks läbi avaliku sektori hankepoliitika, mis eelistab mahetooteid;
- Euroopa mahelogo ja mahetoodete turunduse toetamine nii ELis kui ka kolmandates riikides;
- investeerimine teadusuuringutesse ja innovatsiooni, et mahepõllumajandust edasi arendada;
- teadmiste levitamine ning põllumajandushariduses mahepõllumajanduse ja agroökoloogia integreerimine;
- mahetootjate halduskoormuse vähendamine, pak- kudes paindlikke lahendusi sertifitseerimise protsessis.

Mahepõllumajanduse tulevik ELis

IFOAM Organics Europe rõhutab, et kui strateegilises dialoogis esitatud soovitusi rakendatakse, oleks mahepõllumajandus veelgi atraktiivsem valik nii põllumeeste kui ka tarbijate jaoks. Euroopa Liidu eesmärk on kujundada toidusüsteem, kus jätkusuutlik valik on kõige lihtsam ja loomulik valik. Mahepõllumajandus näitab selles vallas teed, olles juba praegu eeskujuks, kuidas ühendada keskkonnakaitse ja majanduslik jätkusuutlikkus.

Mahepõllumajanduse roll on ELi jätkusuutliku põllumajanduse tulevikus üha tähtsam ning selle toetamist ja laiendamist tuleb jätkata. IFOAM Organics Europe jääb ootama edasisi samme, mis kindlustaksid selle, et mahepõllumajandus saab väärilise koha Euroopa põllumajanduspoliitikas.

Mahepõllumajandus vajab pikaajalist strateegilist visiooni

Euroopa Kontrollikoja 2024. aasta eriaruanne mahepõllumajanduse kohta heidab valgust EL-i mahepõllumajanduse poliitika lünkadele ja puudujääkidele, tuues samas esile olulised arenguvõimalused. Aruandes märgitakse, et ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) vahendeid ei ole piisavalt suunatud mahepõllumajanduse ja keskkonnanägemise saavutamisele, ning puudub selge ja pikaajaline strateegiline visioon mahepõllumajanduse arendamiseks pärast 2030. aastat.

Kontrollikoda rõhutab, et EL peab tugevdama oma poliitilist ja strateegilist raamistikku mahesektori arendamiseks ning siduma ÜPP toetused paremini keskkonna- ja turueesmärkidega. Euroopa Komisjoni kutsutakse üles parandama EL-i strateegilist lähenemist, et pakkuda mahetootjatele stabiilsust ja pikaajalist väljavaadet. Tõdetakse, et mahepõllumajandus on oluline osa EL-i jätkusuutlikust põllumajanduspraktikast, mis hõlmab looduslike ressursside säästlikku kasutamist ja saaste vähendamist. Samas tuuakse välja, et ilma selgete mõdetavate eesmärkide ja näitajateta on raske hinnata poliitika mõju mahepõllumajandusele ja selle panust EL-i kliimaeesmärkide saavutamisse. Samuti leitakse, et tuleks parandada andmete kogumist ja kättesaadavust.

Aruandes leitakse, et ÜPP eelarvest on toetatud peamiselt vaid mahepõllumajandusmaa suurenemist ja mahesektori arengule laiemalt pole piisavalt tähelepanu pööratud ehk pole lähenetud tarneahela põhiselt.

Eesti meediaski on juba kõlanud, et mahetootmise toetusele on kulutatud väga suuri summasid, aga tulemus pole piisav. Samas tuleb märkida, et

nimetatud 12 mld eurot moodustab kogu ÜPP eelarvest vaid umbes 3%. Kui panna see konteksti, siis võiks pigem küsida, et miks on toetussumma olnud nii tagasihoidlik, kui soovitakse jõuda 25% mahemaani aastaks 2030 ja aidata mahetooted muuta tarbijale kättesaadavaks.

Lüngad strateegilises raamistikus ja toetuste sihtimises

Aruandes tuuakse välja, et riiklikud mahepõllumajanduse arengukavad on sageli nõrga kvaliteediga ja liikmesriigid ei kasuta ÜPP vahendeid piisavalt hästi mahesektori arendamiseks ja selleks, et suurendada mahetoodete pakkumist turule. Samuti puudub EL-il strateegiline visioon mahepõllumajanduse edendamiseks pärast 2030. aastat.

Mahepõllumajanduse katusorganisatsioon IFOAM Organics Europe nõustub, et mahetootmine ja turg peavad arenema käsikäes. On oluline, et ÜPP toetused suunatakse tootjatele, kes edendavad keskkonnasõbralikke ja sotsiaalseid hüvesid pakkuvaid tavasid nagu mahetootjad seda teevad. Aruandes viidatakse, et mahetootmises kehtivad teatud erandid nt loomade heaolu nõuetele ning toot- ➤

jad saavad ka sellisel juhul toetust, kui neid erandeid kasutatakse. Erandid on aga vajalikud ning kontrollasutused jälgivad juhtumipõhiselt, et erandeid ei kuritarvitataks. Samas on ilmne, et nt teatud ilmastikutingimuste korral võib loomadel olla piiratud juurdepääs välistingimustele või tuleb teatud juhtudel loomadel sarved eemaldada. Ka erand tavaseemne kasutamiseks on täiesti põhjendatud, kui turul maheseemet saada ei ole.

Kuidas edasi?

Aruanne edastab selge sõnumi: mahepõllumajandus vajab rohkem ja täpsemalt suunatud toetusi ning pikaajalist strateegiat, et realiseerida oma täispotentsiaal nii keskkonna- kui ka turutasandil. Juba käib järgmise ühise põllumajanduspoliitika perioodi ettevalmistamine, ning loodame, et mahepõllumajandust käsitletakse selles terviklikumalt, et anda sektorile vajalik tuge edasiseks arenguks.

Toimetus

Allikad:

IFOAM Organics Europe,

Euroopa Kontrollikoja raport mahepõllumajanduse kohta:

www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-19/SR-2024-19_ET.pdf

Mahepõllumajandus Euroopa tuleviku keskmes: 2024. aasta Euroopa Mahepõllumajanduse Kongress Budapestis

Selle aasta Euroopa Mahepõllumajanduse Kongress (EOC 2024) toimus septembris ELi eesistujamaa Ungari pealinnas Budapestis. Sündmus tõi kokku poliitikakujundajad, teadlased ja mahepõllumajanduse esindajad üle Euroopa, et arutada mahepõllumajanduse rolli keskkonna- ja majanduskriiside lahendamisel. Kongress tõstis esile vajaduse siduda Euroopa Liidu uus poliitiline mandaat kestliku toidutootmisega ning käsitleda põllumajandussüsteemide muutusi koos ühiskonna ja teadusmaailmaga.

Kongressi avapaneeel: Jan Plagge, Marco Paravicini, Herbert Dorfmann, Istvan Nagy, Catherine Geslain Laneelle, Stefan Krajewski, Eduardo Cuoco. Foto: IFOAM Organics Europe FB

Kongress toimus vahetult pärast ELi põllumajanduse tulevikku puudutava strateegilise dialoogi raporti avaldamist, mis on oluliseks sisendiks uue Euroopa Komisjoni põllumajanduse ja toiduvisioonile. Uues poliitilises kontekstis on mahepõllumajandusel oluline roll, seda tunnistasid kongressil nii Euroopa Liidu institutsioonide kui ka erinevate riikide esindajad. Ühiste arutelude ja konsensuse kaudu jõuti seisukohale, et mahepõllumajandus toimib sillaehitajana põlvkondade, rahvaste, põllumajandustavade ja tarneahela osaliste vahel.

Mahepõllumajanduse roll sillaehitajana

EOC 2024 kongressi peamine sõnum oli koostöö ja vas-

tastikuse mõistmise tähtsus. Esinejad rõhutasid mahepõllumajanduse võimekust luua sidemeid mitte ainult sektorite vahel, vaid ka ühiskonnas laiemalt. Mahepõllumajandus pakub lahendusi keskkonnakriisidele, aidates vähendada põllumajanduse negatiivset mõju kliimale ja elurikkusele, pakkudes samas võimalusi sotsiaalsete probleemide lahendamiseks maapiirkondades.

Ungari põllumajandusminister dr István Nagy tõi avakõnes esile, et mahepõllumajandus aitab igapäevaselt maailma paremaks muuta. Tema sõnul peab Euroopa Liit olema jätkusuutliku põllumajanduse liider ja mahepõllumajandusel on selles protsessis keskne koht. See rõhuasetus kajastub ka ELi poliitikas, kus ÜPP muut-

IFOAM Organics Europe president Jan Plagge.
Foto: M.Mikk

mine on olnud oluline arutlusteema. ÜPP reform peaks toetama nii neid põllumehi, kes soovivad oma tootmist muuta keskkonnasõbralikumaks, kui ka neid, kes juba rakendavad jätkusuutlike praktikaid.

Mahetooded ja tarbijate käitumine: väljakutsed ja võimalused

EOC 2024 andis ülevaate maheturu hetkesisust Euroopas, tõdedes, et mahetoodete turul valitseb riigiti erinev olukord. 2023. aastal vähenesid majandusraskuste tõttu tarbijate kulutused toidule, kuid vaatamata sellele on mahetoodete nõudlus paljudes riikides kasvamas.

Kongressil toodi välja, et üks võtmeküsimusi mahesektori edendamisel on jätkusuutlike avalike hangete miinimumkriteeriumite kehtestamine. See tagaks, et riigiasutused toetaksid mahetoodete kasutamist, mis suurendaks nõudlust ja edendaks jätkusuutlikku põllumajandust. Samuti rõhutati tarbijate teadlikkuse tõstmise tähtsust ja nende toetamist valikute tegemisel, mis soodustavad mahetoodete tarbimist.

Uued aretustehnikad ja mahesektori ohud

Kongressil käsitleti ka uusi aretustehnikaid ja nende potentsiaalset mõju mahepõllumajandusele. Esinejad tõid välja, et uued tehnikad ja nende patenteerimine võivad ohustada nii tarbijate kui ka põllumeeste vabadust valida traditsioonilisi sordiaretusmeetodeid. Põllumajanduse intellektuaalomandi õigused ja patendid on saamas oluliseks aruteluteemaks, kus mahetootjate huve on vaja kaitsta, et säilitada sortide mitmekesisus ja vabadus sordiaretuses.

EL mahemääruste arutelu: Michel Reynaud Ecocertist ja DG Agri maheüksuse juht Elena Panichi. Foto: IFOAM Organics Europe FB

Teadusuuringud ja innovatsioon - mahepõllumajanduse edendajad

Kongressil räägiti ka teadusuuringutest ja innovatsioonist, mis võivad anda olulise toetuse mahepõllumajanduse arengule. Euroopa Liidu rahastusprogrammid, nagu Horisont, pakuvad võimalusi luua koostöövõrgustikke, kus uuritakse ja katsetatakse uusi põllumajanduspraktikaid. Kongressil tõsteti esile "eluslaborite"

tähtsust, mis pakuvad praktilist platvormi teadmiste vahetamiseks ja innovaatiliste ideede katsetamiseks tootmisettevõtetes.

Tulevikusuunad ja järgmised sammud

Mahepõllumajanduse Kongressi 2024 peamine sõnum oli selge: Euroopa põllumajanduse tulevik sõltub koostööst ja ühise visiooni arendamisest. Kõik osapooled – põllumehed, teadlased, poliitikakujundajad ja tarbijad – peavad töötama koos, et saavutada üleminek jätkusuutlikumale toidutootmisele. Järgmine Euroopa Mahepõllumajanduse Kongress toimub 2025. aastal Kopenhaagenis.

Eestist osalesid kongressil Airi Vetemaa ja Merit Mikk Mahepõllumajanduse Koostöökogust ning Marika Ruberg Põllumajandus- ja Regionaalmiisteeriumist.

Allikas:

www.organiceurope.bio/news/a-movement-building-bridges-other-takeaways-from-the-european-organic-congress-2024/

Toimetus

Päev enne konverentsi toimus IFOAM Organics Europe nõukogu

kohtumine, kus arutati olukorda eri riikides ja organisatsiooni strateegiat mahepõllumajanduse edendamiseks. Arutelu modereeris prof. Raffaele Zanolì (fotol). Eestist osalesid nõukogu liikmed Airi Vetemaa (fotol vastamas organisatsiooni tegevjuhi Eduardo Cuoco küsimusele) ja Merit Mikk.

Foto: M.Mikk

Foto: IFOAM Organics Europe FB

Parima mahetootja 2024 konkurss

Tutvustame selle aasta parima mahetootja konkursil osalejaid. Suvel külastas hindamiskomisjon kõiki osalevaid ettevõtteid, kaasas ka ajakirjanik Tiit Efert, kes annab Maa Elu vahendusel põhjaliku ülevaate nominentide tegemistest. Konkursi võitjad kuulutatakse välja 26. novembril Tartus toimival mahepõllumajanduse aastakonverentsil.

Fotod: Merit Mikk

OleMari talu, Jõgevamaa

Ole ja Marika Hütt

Kitsekasvatus, ravim- ja maitsetaimede kasvatus

Jõgevamaal Raadivere külas perekond Hütile kuuluvas OleMari talus on kaks tegevusvaldkonda: taime- ja kitsekasvatus. Esimene on pere-naise Marika kanda, teine peremehe Ole vedada. Marika kasvatab, kogub ja kuivatab taimi ning valmistab neist teesid ja looduskosmeetikat. Kaks valdkonda kombineeruvad mitmeti. Piparmünt, saialill, salvei ja pune täiendavad OleMari kitsepiimast valmistatud juustude maitset ja kitsedelt saadud sõnnik aitab omakorda taimedel kasvada. „Kui viime sügavallapanu laudast välja komposteeruma, jõuab see ülejäägmisel aastal taimemeenrassesse,” selgitas Ole.

Marika sõnul on tema aiamaa kogu talu 78 hektarit põllumajandusmaad, kus ta käib põnevaid taimi otsimas, intensiivsemalt kasvatatakse väetise toel taimi aga paaril hektaril. Seal on need, mis ise vabas looduses kasvama ei kipu.

Lisaks natuke köögi- ja aiavilju. „Mina armastan taimi koguda sealt, kus neile meeldib kasvada, ehk metsikust loodusest,” lisas Marika.

Tüüringi tõugu kitsi on talus 60, tänavu kevadel lisandus 15 talle. Toodanguks on kitsepiim, maitsestatamata jogurt, laagerdamata toorjuustud, lisanditega suitsujuustud ja praejuust. Kitsepiimast saab ka kreemjat iirist ja soolast karamellikastet.

Töödeldud tooted pole mahedad, sest köögil puudub vastav tunnustus. See asi loodetakse lähiajal korda ajada. Esimene juust valmis YouTube'i abiga, aga sealt edasi on Ole käinud juustutegu õppimas Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolis ning Kolotsi talus.

Taimedest valmivad kuivatatud taimeteed, teesegud ja lilleveed. Et Marika on õppinud looduskosmeetika valmistamist, teeb ta tellimuse peale ka kreeme ja salve.

Mahe tähendab nende jaoks loodust, mis reguleerib ennast ise. „Nii on õige,” ütles Ole. „Mahe on elu,” lisas Marika.

Plaan on minna järjest edasi. „See on meie elustiil, ka sissetulekuallikas. Kasvame nii, nagu oma perega jõuame teha,” lausus Ole.

OleMari talus peetakse tüüringi tõugu kitsi

OleMari kitsede piimast valmib maitsev praejuust

Marika ja Ole Hütt OleMari talust

Vanasse aita on rajatud väike moderne joogitööstus Uma Tettü

Vaslamäe Mahe OÜ, MTÜ Uma Tettü, Võrumaa

Paul ja Terje Sõrmus

Musta sõstra ning muude marjade ja puuviljade kasvatamine ning neist toodete valmistamine

Setomaal Vasla külas asub Vana-Sõrmuse talu, millega on seotud Vaslamäe Mahe OÜ ja MTÜ Uma Tettü. Eestvedaja on ehitusinsener Paul Sõrmus, kes on võtnud eesmärgiks esivanemate talu ehituspärandi säilitamise. Tema sõnul tehti põhimõtteline otsus, et talu ei hakata taastama linnatööst saadud palgast, vaid see peab ise raha teenima.

Selleks on talu rajatud 5000 põõsaga mustasõstraistandus. Lisaks on veel õunapuid ning väiksemas mahus ka punast ja valget sõstart, tikrit ning leedrit.

Mahetoodetena on kaubanduses mustasõstramahl, musta-sõstra-ingveri-shot ja mustasõstrajahu. Valikus on veel limonaade ja taar. Sõrmus on võtnud eesmärgiks ka limonaadidele mahetunnustus saada.

Koroonaajal pakkus kindlustalu võimalust tundmatu haiguse eest paku pageda, ent seal märgati, kui ilus on kevadine looduse tärkamine, ning otsustati sinna püsivalt jääda. Nii ongi läinud. Seitsmendat põlve seal talus elava Sõrmuste järeltulija Pauli sõnul on mahetootmine valitud seetõttu, et see on tervislik, õige ja jätkusuutlik. „Kogu põllumajandus võiks mahe olla,“ tõdes ta. Vana-Sõrmuse talu külastades saab ülevaate ka sealse piirkonna ajaloost ning taluelust.

Mis setode puhul veel huvitav, neil on toimiv mustasõstrakasvatatajaid koondav tulundusühisus Seto Aiad, millest on ka Vana-Sõrmuse talul väga palju kasu.

Paul ja Terje Sõrmus, Vaslamäe Mahe OÜ & MTÜ Uma Tettü

Vaslamäe Mahe mustasõstraistandus

Ala-Mähkli talu, Võrumaa

Lilian Freiberg

Lambakasvatuse, pärandniitude hooldamine

Valgamaal Karula rahvuspargis asuv Ala-Mähkli talu tegeleb perenaise Lilian Freibergi sõnul elustiili nautimisega ehk lammaste kasvatamisega pärandniitudel. Talu kogu põllumajandusmaa pind on 46 hektarit. Kasutusel on püsirohumaad ja pärandniidud karjatamiseks ning heina ja silo varumiseks.

Karula kuplite ala on keeruline maastik, mis aga Lilianile sobib. „Selle väärtus minu jaoks on see, et saan koos lammastega kaasa aidata pärandniitude säilimisele ja mulle meeldib lammastega mängimine, kui lähen ühelt karjamaalt teisele ja tulen nendega tagasi,“ rääkis ta. Tegelikult on ju tegemist karmi mänguga, sest lambad kasvavad looduses huntide keskel. Nende vastu paneb ta karja valvama koerad.

Ala-Mähkli talu meriino tõugu lambad hooldavad Karula pärandniite

„Meeldib mõelda, et elan looduse kõrval niimoodi, et nemad mind välja ei sööks ja mina neid,“ rääkis Lilian.

Aga ka hundid spetsialiseeruvad. Tugevamad karjad tulevad metsas toime, nemad suurelt ei riski ega ründa hoolimatult lambakarju, kui neile astuvad vastu suured koerad. Aga on ka hundikarju, kes murravad just talude lähedalt. Nemad ei pruugi isegi koeri karta. Lilian Freibergil mullu just selline lugu juhtus. Hunt käis karjas, kus olid aretuseks jäetud noorused. Enne seda oli viimati kiskjakahju 2014. aastal.

Ala-Mähkli talu põhikari on sajapealine. Ta müüb ka lambaliha, püüdes leida inimesi, keda kõnetab pärandniidult-sinule-möte ehk et sa saad looduskaitsele kaasa aidata, kui tarbid teadlikult ega osta mitte lihtsalt lihatükki, vaid oled osa sellest ahelast. Tavapärase on Hallimäe lihakarnis teenusena tapetud mahelambaliha müük otse talust.

Olude sunnil on Lilian Freiberg hakanud tegelema ka karjakoerte kasvatamisega. „Karjakoerad on abimehed,“ lisas ta. Lilian käis Hispaanias vaatamas, kuidas mägedes elavad inimesed, hundid, lambad üksteise kõrval. „Sealt on mida õppida,“ tõdes ta. Lilian tõi sealt kaasa ka mastifi tõugu karjakoera, kellele siin järglasi kasvatada.

Lilian Freiberg, Ala-Mähkli talu

Ala-Mähkli talu karjavalvekoerad

Kirbla Mahe lihavedel hooldavad Matsalu pärandniite

Liisi Laos, Kirbla Mahe OÜ

Kirbla Mahe OÜ, Pärnumaa

Liisi Laos

Lihaveisekasvatus, pärandniitude hooldamine

Põhja-Pärnumaal asuvalt Kirbla astangult on hunnitu vaade Matsalu lahele, Lihula asulale ning ka Eesti sisemaale. Just sellist vaadet saavad nautida Kirbla Mahe OÜ mahevedel, kelle rohumaad seal astangul asuvad. See on paik, kus ka ornitoloogist akadeemik Eerik Kumari käis linde vaatlemas ja linnulaulu kuulamas.

„Veiste kasvatamine väga keeruline ei ole. Maad jagub. On kasutada suur hulk pärandniite,“ lausus ettevõtte juhataja Liisi Laos.

Ettevõtte kogu põllumajandusmaa pind on üle 1100 hektari ning kasutuses on peamiselt püsirohumaad ja pärandniidud. Kirbla Mahe OÜ-l on majandada üle 350 hektari pärandniite, lihavedel on 332.

Aastaid on olnud Liivimaa Lihaveise (Linnamäe lihatööstus) partner ja Kirbla vedel on jäänud eestlaste toidulauale. „Nõudlus on suur ja

hind on ka hea. Praegu on head ajad,“ tunnistas Liisi Laos. Tema sõnul võiks nõudluse poolest karja kasvataidagi. Plaan ongi karja suurendada 400 peani.

Karjas on peamiselt aberdiin-anguse ja herefordi ristandid. „Ei näe põhjust, miks peaks olema mittemahe,“ lausus Liisi. Tema sõnul on väga lihtne järgida mahenõudeid ja ka Liivimaa Lihaveise kvaliteedikava nõudeid.

„Kuidas meie loomi kasvatame, see ei pane suuri kohustusi ega piiranguid,“ rääkis ta. Tema sõnul on vedel vähenõudlikud. „Kui üritaksime meie kehvadel maadel suuri tõugusid kasvatada, peaks neid küll veel ka jõusöödaga toitma, aga seda me ei tee,“ selgitas ta.

Kirbla Mahe on Liivimaa Lihaveise suurimaid partnereid maheda rohumaaveise liha müümisel. Liisi Laos on osalenud ka liikmena Innovatsiooniklastri, kus ta võttis üle portsjonkarjajamise võtmed.

Kirbla Mahe lihavedel laut

Tõrvaaugu Mahe Talu OÜ, Raplamaa

Janek Kuusik

Tatrakasvatuse ja tatrast toodete valmistamine

Raplamaa lõunaservas Leibre külas tatra kasvatamise ja töötlemisega tegeleva Tõrvaaugu mahetalu hoov on ehitusplats. Valmimas on uus hoone, kuhu mahuvad veski ja pakkimisruumid. Investeeringu maht on 1,2 miljonit eurot. Tegemist on ettevõtte arenguks olulise sammuga. Senised ruumid hakkasid juba kasvu piirama. Selleks et edasi minna, oli vaja riskida.

Ettevõtte juhataja Janek Kuusik usub tatrakasvatuse tulevikku. Plaan on saada ka Eesti suurimaks tatra väärindajaks. Kohaliku tatrakasvatuse eestvedaja ollakse juba niikuinii.

Ettevõttel on kasutada 330 hektarit maad, millest tatar kasvab 220 hektaril. Ülejäänud on vahekultuuride all. Ühelt hektarilt saab keskeltläbi tonni tatart, koos teadlastega on soov leida lahendusi, kuidas mahekasvatuse tingimustes saaki suurendada.

Mahe on Janek Kuusiku sõnul oluline, sest tervis on kõigi jaoks tähtis. „See on argument. Mahe on see, kus tervist rikkuvaid aineid sees ei ole,” sõnas ta.

Tõrvaaugu tooted on kõik ka gluteenivabad. Kuigi tatar on iseenesest niikuinii gluteenivaba, tähendab see tootja jaoks, et tuleb olla hoolikas, et teiste teraviljade tolmu nende toote hulka ei satuks. Ristsaastumise oht on nii veskis kui ka kombainis. „Me ei riski sellega, meie kombain on ainult tatra jaoks ning veskisse nisu ja teisi gluteeni sisaldavaid teravilju ei too,” rääkis Janek. Tema jutu tõestuseks võetakse ka pide-

Tõrvaaugu mahetalu kuivati

valt proove, mis kinnitavad, et Tõrvaaugu tooted ei sisalda gluteeni.

Tatrast valmistatakse jahu ja kruupe, aga ka küpsiseid, pastat ja leivajahusegu, mille nõudlus on tõusutrendis. Uus toode on tatrakama, mis on ka väga hästi vastu võetud.

Talu teine valdkond lambakasvatuse on praegu madalseisus. Peale veskihoone valmimist on plaanis ehitada lambaliha väärindamiseks väike tootmishoone. „Ainult ise väärindades tasub meil lambakasvatuse ära,” sõnas Janek. Septembrist on taluüel ka kauplus.

Janek Kuusik koos ema Anitaaga äsjavalminud talupoe ees

Janek Kuusik, Tõrvaaugu mahetalu

Averi OÜ (Põllumäe Viljad), Harjumaa

Ave ja Paul Hallmägi

Marja- ja puuviljakasvatus

Harjumaal Patikal asuval Põllumäel alustati marjakasvatusega juba kümme aastat tagasi. Ametlikult saadi mahetootmise tunnustus aga 2017. Eestvedajad Ave ja Paul Hallmägi on veendunud maheusku. „Tahan pakkuda seda, mida ise ka põllult otse suhu pistan, kartmata, et seal on küljes midagi, mida seal olema ei peaks,” selgitas Paul.

Kõige suuremal pinnal, 1,5 hektaril, kasvavad maasikad. 0,3 hektarile on rajatud noor õunaaed, mis peaks paari aasta jooksul suuremat saaki andma hakkama. 0,25 hektaril on vaarikad, mille ridu lubas peremees ka täiendada, ning 0,1 hektaril kasvatatakse maguskirssi ehk mureleid, mille saaki loodetakse saada paari lähema aasta jooksul.

Põllumäe Viljade vaarikapõld

Pauli sõnul on sordid valitud selle järgi, et probleeme oleks vähe. „Kahjurid ei taha neid ja nende külmakindlus on hea,” põhjendas ta. „Hiline maasikasort on aga strateegiline valik. Lõuna-Eesti tuleb turule varajase maasikaga. Põhja-Eesti on suurusjärgus 10 kuni 12 päeva maas. Seetõttu püüame olla viimase kohaliku maasikamarja pakkujad,” selgitas Paul.

Köögiljakasvatuse seni pole Põllumäel veel jõudnud. „Küll aga oleme eraldanud tükikese maad, et järgmisel aastal alustada kasvatamist. Välja on valitud varajane porgand, redis, ürdid, fүүisal, kurk ja ka arbuus,” rääkis Paul. See pind tuleb maasika arvelt, ent maasika puhul on plaanis keskenduda ka rohkem kvaliteedile ning suurema saagi saamisele. Selleks on tellitud väikepindade kivikoristaja, millega vähendatakse kivide osa põllul.

Tiit Eferti artikkel on varem ilmunud väljaandes Maa Elu.

Paul ja Ave Hallmägi, Põllumäe Viljad

Põllumäe Viljade hooaja viimased maasikad ja külmuivatatud tooted

Mahetoidu turust Euroopas

Septembris toimunud Euroopa mahekongressil andis Euroopa mahetoidu turu olukorrast ülevate Lee Holdstock Soil Association Certification'ist. Tema andmetel oli mahetoodete nõudlus paljudes riikides 2023. a kasvamas, hoolimata majandusraskuste tõttu vähenenud tarbijate kulutustest toidule. See näitab, et tarbijad usaldavad jätkuvalt mahetoitu ja soovivad seda osta isegi keerulistes majandusoludes. Samas valisid tarbijad 2023. a tihti pigem mahetoidu odavama versiooni/ostsid säästukettidest. Kuigi 2023. a kohta veel kogu Euroopat hõlmavat ülevaadet pole, on mitmete riikide kohta võimalik juba leida ka detailsemat infot ja osade riikide kohta ka 2024. a I poolaasta esimesi ülevaateid. Turu olukord on riigiti erinev.

Kui mahetoidu turg kasvas Euroopas kiiresti kuni 2021. aastani, siis 2022. a numbrid näitasid mahetoidu müügi väikest langust – veidi üle 2%. 2022. a andmete puhul tuleks arvestada, et kahel eelneval aastal (COVID-19 esimesed aastad) kasvas paljudes riikides mahetoidu jaeturumaht hüppeliselt. Kui võrdlusaastaks võtta 2019 ja vaadelda üksikute aastate asemel kolmeaastast perioodi, siis on olnud mahetoidu turu kasv pigem tavapärane, osades riikides ka pisut kiirem.

Mitmete riikide andmed 2023. a kohta näitavad, et olukord oli aasta varasemaga võrreldes parem. Nt Hollandis suurenes jaemüük 15% ja Belgias värske toidu tootekategooria jaemüük

ca 21%. Euroopa suurimate mahetoidu turgudega riikides oli samuti näha kasvu - Itaalias 8%, Saksamaal, Prantsusmaal ja Hispaanias üle 5%. Ühe elaniku kohta kulutatakse mahetoidule kõige rohkem Šveitsis, Taanis ja Austrias. Nendest Šveitsis ja Austrias suurenes mahetoidu müük samuti ca 5%. Samas jäi Taanis müük aasta varasemaga rahalises väärtuses samale tasemele ja mahtudes vähenes. Palju aastaid suurima mahetoidu osakaaluga riigi tiitlit kandnud Taanis on mahetoidu osakaal vähenenud 2020. aasta 12,8%-lt 2023. a 11,8%-ni. Šveits on aga jõudnud Taaniga jaemüügi osas pea sama tasemeni, 11,6%. Taanis jätkab kasvu mahetoidu kasutamine toidlustuses ja praegu on selle osa 13%. Ühendkuningriigis suurenes mahetoidu müük 2023. a 2%. Meie lähiriikidest Rootsis jäi kogu mahetoidu müük (k.a toidlustusse) aasta varasemaga võrreldes samaks, Soomes aga vähenes mahetoidu jaemüük lausa 6%, samas müük avaliku sektori toidlustuses suureneb ja juba üle 60% avaliku sektori toidustajatest kasutab igapäevaselt mahetooteid.

Mõned näited turgudel toimuva kohta 2024. a

Ühendkuningriigis oli 2023. a mahetoidu müük võrreldes aasta varasemaga küll vaid 2% suurem, kuid selle eest näitavad 2024. a esialgsed numbrid suuremat kasvu. 2024. a augustile eelnenud 12 nädalal oli 2023. a sama perioo-

diga võrreldes mahetoidu turumaht rahalises väärtuses suurenenud üle 8%. Suurimad mahetoidu müüjad on seal *Sainsbury*, *Tesco* ja *Waitrose* poeketid.

Prantsusmaal näitavad 2024. a I kvartali andmed mahetoidu müügi vähenemist tavapoekettides ja suuremist mahetoidu müügile spetsialiseerunud poekettides, nt kaupluskettides *Biocoop*, *Naturalia*, *La vie Claire* ja *Les Comptoirs de la Bio* suurenes mahetoidu müük 6,5-8%.

Saksamaal, Euroopa suurimal mahetoidu turul (16 miljardit eurot 2023. aastal), näitavad 2024. a esimese poolaasta andmed jae-kaubanduses müügis kasvu aeglustumist, jäädes 2% juurde. Säästupoekettides oli see kasv aga 6% ning veebipoodides, kus mahetoidu müük 2023. aastal vähenes, kasvas see nüüd lausa 21%. Spetsialiseerunud mahekauplustes vähenes mahetoidu müük nii 2023. a kui ka 2024. a esimesel poolel.

Hollandis oli 2023. a võrreldes teiste riikidega suur mahetoidu jaemüügi suuremine, see on jätkunud ka 2024. a I poolaastal, kuigi aeglases tempos, kasv oli 10%. Mõnes tootekategoorias oli see aga märksa suurem, nt linnuliha müük suurenes 31%. Suurem osa mahetoitu (76%) müüakse tavalistes poekettides.

Allikad:

Lee Holdstocki ettekandne Euroopa mahekongressil (10.09.2024)

Organic Market Report Denmark 2024

Bionext (Holland), Ecovallia (Hispaania), Agence-Bio (Prantsusmaa), AMI (Saksamaa), Soil Association (UK), Pro Luomu (Soome) andmed

Merit Mikk,

Mahepõllumajanduse Koostöökogu

Eesti mahetoidu eksport 2023. a

Eesti Konjunktuuriinstituudil valmis Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi tellimisel hiljuti ülevaade Eesti mahetoodangu turustamisest Euroopa Liidu riikidesse ja väljapoole Euroopa Liitu 2023. aastal. Uuring näitab, et kahjuks on meie mahetoodangu eksport võrreldes 2022. aastaga vähenenud.

2023. aastal vähenes võrreldes 2022. aastaga eksportivate ettevõtete arv, kuid oli ka uusi eksportijaid ja ettevõtteid, kelle ekspordikäive on aastaga oluliselt kasvanud.

Mahetoodangu ekspordikäivet hindavad aruande koostajad kahe erineva näitajaga – Eesti mahetoodangu ekspordikäive ja mahedana eksporditud Eesti mahetoodangu ekspordikäive. Nimelt müüakse suur osa maheloomi teistesse riikidesse ilma maheviiteta. Uuringu andmetel eksporditi 2023. a maheviiteta Eesti ettevõtete toodetud mahetooteid kokku 33,2 mln euro eest, ilma maheviiteta müüdnud loomade lisamisel oli ekspordikäibeks 40,2 mln eurot. 2022. a olid vastavad numbrid 40,8 ja 46,4 mln eurot ning 2021. a 28,8 ja 35,1 mln eurot.

Ekspordikäibe vähenemine võrreldes 2022. a tulenes peamiselt taimse toodangu ekspordi languse arvelt. Vähenes nii teravilja, õlikultuuride kui ka kaunviljade eksport. Langust aitas vähendada valmistoidu (sh beebitoit), külmutatud ja töödeldud marjade ning liha ja lihatoodete ekspordimahu kasv. Oluliselt mõjutasid ekspordimahu langust põllumajanduskultuuride madalam hind ning ilmastikuoludest tulenev väiksem saak.

Mahetoodetest eksporditi 2023. aastal peamiselt taimseid tooteid (69% kogu mahetoodangu ekspordikäibest), suurima mahuga olid teravili, õlikultuurid ja valmistoit. Lisaks müüdi Eestist välja veel erinevaid jooke, tera- ja kaunviljatooteid, töödeldud marju ja puuvilju, maiustusi, maitse- ja ravimtaimi, toidulisandeid ning maitsepärmi. Taimsest toodangust kasvas enim alkoholsete jookide ja valmistoitude (sh beebitoitude) ekspordikäive. Maheteravilja osakaal kogu mahetoodete ekspordikäibest vähenes ja oli 2023. aastal 30% (2022. aastal 37%).

Töödeldud toodete osakaal moodustas kogu ekspordikäibest 47% ja see protsent on kõigist varasematel aastatel tehtud uuringutest suurim.

Nii 2023. kui ka 2022. aastal müüdi Eestist eksporditud mahetoodangust Euroopa Liidu siseselt 78%, kolmandatesse riikidesse 22%. Eesti mahetoodang jõuab vähemalt 25 Euroopa Liidu liikmesriiki ja 12 riiki väljaspool liitu.

Toimetus

Uuringu leiate siit:

www.agri.ee/ministeerium- uudised-kontakt/uuringud?view_instance=1¤t_page=1#mahepollumajandus

Mahetoodete import Euroopa Liitu vähenes 2023. aastal

Allikas:

agriculture.ec.europa.eu/document/download/3f8a9f29-8093-4d67-9a26-0655ef1f1cbb_en?filename=analytical-brief-4-eu-organic-imports_en.pdf

2023. a vähenes Euroopa Liitu imporditud mahetoodete kogus võrreldes eelmise aastaga 9%. Peamiseks põhjuseks toidu järsust hinnatõusust tulenev turunõudluse vähenemine. EL on suur töötlemata mahetoodangu importija, selle osakaal kogu mahetoodete impordis oli 2023. aastal 89%.

Kõige suurema osa impordi vähenemisest võib omistada puu- ja köögiviljade, suhkru, palmiõli, päevalilleseemnete ning lemmikloomatoidu impordi vähenemisele. Kuigi sojaubade, õlikookide, tsitrusviljade, riisi ja mee import kasvas, ei suutnud need tooted üldist langust kompenseerida. Näiteks nisu import kasvas 2023. a 67%, nisust 62% tuli Türgist ja 21% Ukrainast. Samuti kasvas oliiviõli import märkimisväärselt (25%) ning peaaegu kogu maheoliiviõli tuli Tuneesiast. Oliiviõli on ka suurima maheosakaaluga Euroopa Liitu imporditud toode, kogu oliiviõlist oli mahetoodangut 46 tuhat tonni ehk 26,6%. Importtoodangust olid suurema mahetoodete osakaaluga lisaks veel seemned (10,3%), troopilised puuviljad (9,9%) ja mesi (7,2%).

Juhtiv mahetoodete eksportija EL-i oli jätkuvalt peamiselt mahebananaane turustav Ecuador, järgnesid peamiselt õlikooke turustav Hiina ja samuti banaane turustav Dominikaani Vabariik. Türgi oli suurim kasvaja (+44%), suurendades eelkõige köögiviljade, nisu ja muude teraviljade ekspordi EL-i. Vähenesid eelkõige India (-51%, õlikoogid) ja Ukraina (-21%, peamiselt teraviljad) mahetoodete tarned.

Kolm uut mahepõllumajandusprojekti

Sel aastal algas Euroopa Liidu programmi Horisont Euroopa toel kolm uut mahepõllumajandusprojekti, millel on partnerid ka Eestist. Kõik projektid aitavad mahepõllumajandussektorit edendada, kuid rõhud on erinevad: saakide suurendamine, üleeuroopalise mahenõustajate võrgustiku loomine ja mahetootjate panus kliimaeesmärkide saavutamisse.

Saagikuse parandamine mahepõllumajanduses (Improving yields in organic cropping systems – OrganicYieldsUP)

- Projekti kestvus: 2024-2028
- Projektil on 17 partnerit, juhtpartner on FiBL Europe
- Projekti partner Eestis: Maaülikool (Põllumajandus- ja keskkonnainstituudi taimekasvatuse ja taimebioloogia õppetool)
- Rahastus: Euroopa Horisont programm, rahastaja Euroopa Liit
- Projekti koduleht: www.organicyieldsup.eu/

Üks olulisemaid faktoreid, mis takistab mahepõllumajandusele üleminekut, on mahepõllumajanduse madalam saagikus võrreldes tavapõllumajanduse saagikusega. Seetõttu on mahetootmise saagikuse suurendamine üks mahepõllumajandussektori peamistest väljakut-

setest. Projekti eesmärgiks ongi aidata kaasa saagikuse jätkusuutlikule suurendamisele olemasolevate teadmiste põhjaliku ja struktureeritud kogumise ja hindamise kaudu, töötades välja huvirühmade ja poliitikute jaoks asjakohased strateegiad.

Projekti raames luuakse võrgustik 11 erineva kliima ja mullastikuga Euroopa piirkonna vahel. See võrgustik toob kokku teadlased ja põllumajandustootjad, et koos arutada saagikuse suurendamise võimaluste üle mahepõllumajanduses ja pakkuda välja strateegiad. Projekti raames antakse ka soovitusi vajalike teadusuuringute osas ja ELi mahepõllumajanduspoliitika kujundamiseks.

Projekti tulemused hakkavad olema laialdaselt kättesaadavad ja neid levitatakse nii mahepõllumajandusringkondades kui ka väljaspool neid. Selle algatuse eesmärk on kaasa aidata sellele, et mahepõllumajandus oleks tulevikus jätkusuutlikum ja tootlikum.

Mahenõustajate võrgustik (Organic Advice Network)

- Projekti kestvus: 2024-2028
- Projektil on 18 partnerit, juhtpartner on IFOAM Organics Europe
- Projekti partner Eestis: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus
- Rahastus: Euroopa Horisont programm, rahastaja Euroopa Liit
- Projekti koduleht: www.organicadvicenetwork.eu/

Projekti peamine eesmärk on luua tugev üleeuroopaline mahenõustajate võrgustik, kuhu on kaasatud nii kogenud kui ka alles alustavad mahenõustajad ning juba eksisteerivad mahenõustamisega tegelevad organisatsioonid/võrgustikud. See hõlmab eri tootmisvaldkondade ja riikide nõustajaid ja nõustamisvõrgustikke. Projekt toetab infovahetust, edendab nõustajate ja nõustamisorganisatsioonide vahelist koostööd, pakub koolitusvõimalusi ja teadmisi. Oluline rõhk on ka mahepõllumajanduse alase nõustamise kättesaadavuse parandamisel ja nähtavuse suurendamisel. Lisaks tugevdab projekt mahepõllumajandusliku nõustamise arengut poliitiliste soovitude kaudu.

Mahepõllumajandus ja kliimamõjud

- Projekti kestvus: 2024-2028
- Projektil on 17 partnerit, juhtpartneriks on FiBL Europe
- Projekti partner Eestis: Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus
- Rahastus: Euroopa Horisont programm, rahastaja Euroopa Liit
- Projekti koduleht: organicclimatenet.eu/

OrganicClimateNET projekti eesmärk on aidata kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohaneamisele mahepõllumajandussektoris, tuues kaasnevad kasu ka elurikkusele, vee kvaliteedile, mullale ja õhule.

Luuakse 250-st mahepõllumajandusettevõttest koosnev pilootvõrgustik 12 ELi riigis. Pilootvõrgustiku esmane eesmärk on luua lähtepunkt süsinikuheite vähendamise heade praktikate edaspidiseks laialdasemaks kasutuselevõtuks mahepõllumajanduses ja muudes põllumajandussektorites kogu Euroopas. Selle algatuse keskmes on vastastikune õppimine ja teadmiste vahetamine nii põllumajandusettevõtete kui ka riikide vahel. Nõustajate abiga saavad 250 põllumajandusettevõtet hinnata süsinikuheidet, töötatakse välja ka individuaalsed süsinikuheite vähendamise strateegiad. Põhirõhk on riikidevahelisel kogemuste vahetamisel ja õppimisel. Projekti käigus luuakse, tõlgitakse või kohandatakse ka üle 120 kliimasõbraliku tootmise ja süsinikuheite vähendamise alase materjali mahepõllumajanduse jaoks. Need koondatakse abivahendiks, mis on kõigile huvilistele kättesaadav.

Horisont Euroopa maheprojekte

Euroopa Liidus on praegu käimas mitmeid paljude riikide osavõtul elluviidavaid Horisont Euroopa mahesektorile suunatud projekte, kus Eesti ei osale.

OrganicTargets4EU projekti (2022-2026) eesmärk on aidata kaasa strateegia Talust Taldrikule mahe-eesmärkide saavutamisele, mille kohaselt peaks 2030. aastaks 25% põllumajandusmaast olema mahe ning mahevesiviljelus oluliselt suurenema. IFOAM Organics Europe'i juhitud projekt soodustab mahesektori kasvu ja arengut, toetades ühise põllumajanduspoliitika (CAP), ELi mahepõllumajanduse määruse ja EL-i mahepõllumajanduse tegevuskava rakendamist, keskendudes tõendus põhisele otsuste tegemisele, suurenenud ja koordineeritud teadus- ja arendustegevusele ning teadmiste jagamisele mahepõllumajanduses. Projekt hindab tegureid ja takistusi, mis mõjutavad mahesektori arengut ning pakub välja stsenaariume eesmärkide saavutamiseks. Ühtlasi tehakse soovitusi nii kehtivate kui ka tuleviku ÜPP strateegiakavade ja mahepõllumajanduse tegevuskavade osas.

Projekti juhib IFOAM Organic Europe, partnereid on 11 Euroopa riigist kokku 20.

Horisont Euroopa projekt LIVESEEDING (2022-2026) aitab kaasa mahesortide valiku laiendamisele ja tootmise suurendamisele ning tugevdab mahesordiaretuse ja -seemnekasvatuse arengut, lähtudes turu nõudlustest. Projekti eesmärk on tõhustada mahepõllumajanduslikku sordiaretust, sortide testimist ja seemnetootmist, mille tulemuseks on vastupidavate ja stabiilsete, mahetootmiseks sobivate sortide maheseemnete parem kättesaadavus.

Projekti raames arendatakse nt teaduslikke tööriistu ja meetodeid sortide valikuks mahetootmisse ning luuakse lihtsustatud testimismudeleid uute aretiste jaoks. Samuti uuritakse mikrobioomi rolli seemnete elujõulisuse tõstmisel. Projektis arendatakse välja koolitusprogramme ja ärimudeleid, mis toetavad maheseemnetootmise laienemist. Samuti tehakse koostööd kohalike ja riiklike poliitikajundajatega, et edendada maheseemnete kasutamist.

Projekti juhib Šveitsi maheinstituut FiBL, partnereid on 15 riigist kokku 36.

The benefits of organic produce

Koostajad: Peter Rubin & Amber Sciligo

Väljaandja: The Organic Center, 2024, 35 lk.

USA-s väljaantud trükises antakse ülevaade mahepoo- ja maheköögiviljade eelistest, sellest, kuidas mahetooted võivad parandada tervist, toetada keskkonda ja tuua kasu põllumajanduslikele kogukondadele. Väärtuslikke teadmisi toetavad viited uuringutele ja veenev statistika.

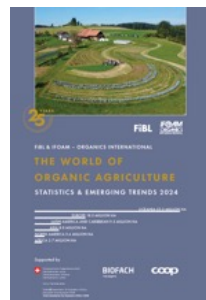
organic-center.org/sites/default/files/info-doc/benefitsorganicproduce_072324_fnl.pdf

The World of Organic Agriculture Statistics & Emerging Trends 2024

Toimetajad: Helga Willer, Jan Travnicek, Bernhard Schlatter

Väljaandja: FiBL, IFOAM - Organics International, 2024, 352 lk

Ingliseelses arvukate joonistega trükises antakse ülevaade mahepõllumajanduse olukorrast ja arengutest maailmas 2022. aastal. Statistilisi andmeid on toodud 188 riigi kohta maailmajagude kaupa. Leiate siit statistikat mahepõllumajandusmaa pindala, maakasutuse ja kasvatatavate põllukultuuride, põllumajandusettevõtete ja muude sektori ettevõtjate arvu, jaemüügi ja rahvusvahelise kaubanduse kohta.

orgprints.org/id/eprint/52272/1/1747-organic-world-2024_light.pdf

Organic Innovation Days 2024

22.-23. oktoober

**Organic House,
Rue Marie-Thérèse 11,
Brussels**

tporganics.eu/organic-innovation-days

Mahepõllumajanduse aastakonverents 2024

26. november

**EMÜ peahoone
suur saal, Tartu**

[Vt lähemalt siit](#)

21st IFOAM Organic World Congress Cultivating Organic Solutions for True Sustainability

30. november – 6. detsember

Nanhua University, Taiwan

owc.ifoam.bio

MAHEKLUBI

maheklubi.ee

Mahepõllumajanduse veebi-keskkond www.maheklubi.ee ootab lugema mahepõllumajanduse infot ja uudiseid meilt ja mujalt.

Siit leiab teavet teadusuuringute, projektide ning koolituste ja muude sündmuste kohta ning enamiku Eestis välja antud mahepõllumajanduse trükistest, sh Mahepõllumajanduse Lehe.

Maheklubi facebookis

ootame külastama
ja sõbrunema

VÄLJAANDJA

Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus /
Mahepõllumajanduse Koostöökogu
e-mail: mahekoogu@gmail.com

Vastutav toimetaja: Merit Mikk
Toimetaja: Airi Vetemaa

The Newsletter publishes overviews,
research articles, news and practical
advice on organic farming.

ISSN 1406-9814

